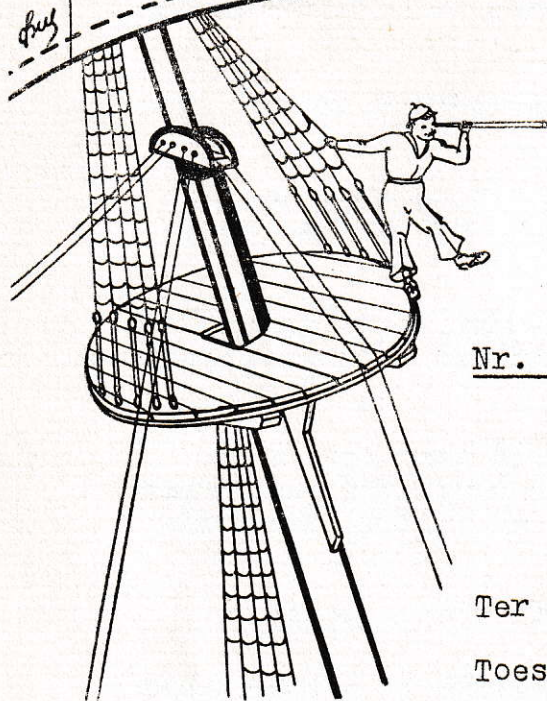

OP DEN UITKIJK

ORGAAN VAN DE VEREENIGING
VOOR KUNST EN KENNIS VAN HET PERSONEEL
DER ALGEMEENE SPAAR- EN LIJFRENTKAS

Nr. 1

Maart 1946.

INHOUD

	<u>bl.</u>
Ter Verantwoording	2
Toespraak : In Memoriam Jules Frédéric	3
<u>TOONEEL</u> : Indrukken van een Schacht Kanttekeningen bij een vol- gende Opvoering door "De Bijenkorf".	5 6
<u>LETTEREN</u> : De oudere Edda	8
<u>MUZIEK</u> : Maurice RAVEL, een Fransch Toondichter	10
<u>TEEKEN- en SCHILDERKUNST</u> : Kroniek	12
<u>BOEKBESPREKING</u> :	13

TER VERANTWOORDING.

"Wachter, wat is er van den nacht?" werd er destijds gevraagd. "Wat is er gebeurd? Hoe staan de zaken?"

Op onze beurt vragen we: "Wachter, wat is er van den nacht?"

Hoe is het gesteld met ons intellectueel leven? Hoe loopen de zaken onzer Vereeniging?

Direct of indirect zal het antwoord op deze vragen gegeven worden in het tijdschrift, dat we de eer hebben U hiermede voor te stellen.

We staan op den uitkijk en betrouwen op de levenskracht onzer afdeelingen, op het individueel uittingsvermogen der leden.

Een spiegel van onze bedrijvigheid moet het tijdschrift zijn en van onze intellectueele betrachtingen; niet een droge opsomming van gebeurtenissen en feiten, maar opbouwend werk en van het beste gehalte.

We durven het aan een tijdschrift uit te geven !

Alweer een tijdschrift, zult U zeggen en U zult zich afvragen: Zal het gedijen? Zal het eenvoudig vegeteeren? Zal het kwijnen na een kortstondig leventje?

Het lot er van ligt in uw handen en dit luidt als een axioma - het zal zijn zooals U het maken zult.

Voor allen die aan studie doen, aan letterkunde of aan kritiek, is dit een welkome gelegenheid om ruchtbaarheid te geven aan gedachten en meeningen, aan pennevruchten, waaruit wellicht een heilzame gedachtenwisseling geboren wordt tot baat van u zelf en van anderen.

Voor alle werk dat past in het raam van de bedrijvigheid onzer Vereeniging wordt een plaats ingeruimd:

literair werk : vertellingen, gedichten, beschouwingen over letterkunde;

kritische studiën over kunst : schilderkunst, tooneel muziek, fotografie, enz.....;

./...

wetenschappelijk, economisch, financieel, administratief werk;

suggesties allerhande.

Ziedaar met enkele woorden wat we verwachten van U en van ons zelf.

We staan op den uitkijk en zijn benieuwd.

We weten het: er is wilskracht toe nodig om zich na de lange arbeidsuren met intellectueel werk en studie bezig te houden.

Er wordt beweerd dat het cultureel peil van de bedienden niet hoog staat.

Deze bewering wordt bijna dagelijks gelogenstraft door de prestaties van de verschillende afdeelingen onzer Vereeniging.

En, we hopen het, ons tijdschrift zal de proef op de som zijn.

M.S.

Toespraak op 28 December 1945 door den Heer Nélis,
uittredend voorzitter, gehouden op de jaar-
lijksche vergadering van de Vereeniging.

(Vertaling)

Mijne Heeren,

Mijn vrienden van het Comité verzochten mij, als voorzitter, een hulde te brengen aan de nagedachtenis van den Heer Jules Frédéric. Ik aarzel echter, want hoe weinig plechtig en hoe verdiend deze hulde zijn mag, het komt me voor dat we hierdoor inbreuk maken op de bizonderste kwaliteit van den overledene, eenvoud, hekel aan verwaandheid en aan ijdel vertoon.

Op Woensdag 21 November, rond 4½ uur, deed een gerucht de ronde, waaraan niemand eerst geloof wou hechten, doch dat eilaas bevestigd werd : een banaal auto-ongeluk had een einde gesteld aan het leven van den Heer Jules Frédéric, waardoor een schitterende loopbaan werd onderbroken, welke weldra ging bekroond worden met een benoeming tot een hoogen post.

Na als officier den oorlog 1914-1918 te hebben geëindigd

./...

kwam de Heer Frédéric in de Kas, in hoedanigheid van doctor in de rechten. Het is ongetwijfeld niet onze taak hier over den ambtenaar te spreken. Nochtans, degenen onder ons, die de gelegenheid hadden met hem te werken, roemen zijn beslistheid, zijn gevatheid, zijn verantwoordelijkheidszin, zijn zin voor verwezenlijkingen. Een groote menschelijke en professioneele waardigheid hield hem af van het enggeestige arrivisme, dat in ons beroep zoo vaak voorkomt; de graad die hij bereikt had en die welke hem ging verleend worden, dankte hij enkel en alleen aan zijn persoonlijke waarde.

Als doctor in de rechten had hij van het recht niet het koude, abstracte begrip van den jurist, doch integendeel een breed menschelijke en sociale visie; aan het hoofd van een instelling als de Spaarkas, zou hij deze een nieuwen impuls gegeven hebben in het raam van een jonger land, en waarvan hij ongetwijfeld een groot ambtenaar zou geweest zijn.

Hij had begrepen dat de storm die zoo pas over de wereld ging geen parenthese moest zijn en hij hoopte dat zijn land, dat hij hartstochtelijk liefhad, een meer reëlen democratischen weg zou opgaan, waarin de geestes- en handarbeiders hun plaats en hun verantwoordelijkheid zouden hebben. Want deze hooggeschoolgestudeerde, koel in den omgang nochtans, koesterde een groot vertrouwen in den mensch en in dezes lot; in elken arbeider zag hij den mensch, die zijn mogelijkheden tot verwezenlijking moest brengen. Wegens dit vertrouwen in de menschheid was de Heer Frédéric een man der daad; deswege werkte hij mede aan "Justice libre" (het vrije gerecht) gedurende de bezetting en dank zij hem konden degenen, die meenden een actief aandeel te moeten nemen aan den strijd tegen het nazisme, dit doen zonder voor den materiëlen toestand van hun gezin te vreezen.

Achter dit koele uitzicht, verschool zich, uit schroomvalligheid, een groote gevoeligheid, welke enkel dezen die vaak met hem in aanraking kwamen, aanvoelden.

Deze ambtenaar was ook een fijn geletterde, een kunstliefhebber, een bibliofiel. De vader van den heer Frédéric was conservator bij de Koninklijk Bibliotheek, lid van "La Jeune Belgique"; zijn oom was de bekende schilder, Baron Frédéric. Dit beteekent dat hij van kindsbeen af omringd was door kunst en schoonheid. Zijn werkvermogen was aanzienlijk; hij interesseerde zich voor de schilderkunst, volgde de evolutie van de huidige wetenschap, kende al de meesterwerken van de internationale literatuur, inzonderheid van de Fransche en Engelsche. Hij las in den oorspronkelijken tekst Vlaamsche, Nederlandsche, Engelsche en Duitsche werken. Die zoo veelzijdige cultuur had hij verkregen ondanks zijn zoo

./..

actieve beroepsbedrijvigheid. Hij onderzocht zonder vooringenomenheid alle gedachten, alle uitingen, ontleedde ze en nam aan wat hem geschikt toescheen; dit alles maakte hem tot een uitnemende persoonlijkheid.

Daarom is zijn heengaan een zoo groot verlies voor de Kas, voor het personeel, voor onze Vereeniging in 't bijzonder en daarom laat voor enkelen onder ons het afsterven van den Heer Frédéric, in dit oude huis, een zoo groote leegte.

TOONEEL

INDRUKKEN VAN EEN SCHACHT.

Nu moet U niet denken dat ik over "de tooneelkunst" zal schrijven. Dit ware nogal gewaagd voor 'n schacht als ik. Ik laat dit liever over aan de "anciens". Ten andere om over "kunst" te spreken is een zekere "atmosfeer" noodig, zelfs bij "anciens". In 't Fransch noemt men dat "dans l'ambiance". (Moest ik swing zijn, 'k zou zeggen: "In the mood").

Misschien begrijpt U die wartaal niet? Maak U geen zorgen, ... er is wel meer dat U niet begrijpt, zou Kobus Kok zeggen. En wie "Pietje de Landlooper" zien opvoeren heeft, weet wie Kobus Kok is.

A propos, hebt U nog niet opgemerkt, dat diegenen, die het minst op de hoogte zijn, steeds het meest willen critiseeren? Ik was ook zoo'n alweter. Voor ik zelf een opvoering door de "Bijenkorf" bijgewoond had, haalde ik medelijdend de schouders op als men er mij over sprak. Ja, wat kun je nou van liefhebberstooneel verwachten? En als men mij 'n kaart aanbood voor een vertooning, dan zei ik monkelend: Het spijt mij, werkelijk, maar Zaterdag moet ik juist dit of dat. Enfin er zijn wel lezers die sommige van die uitvluchten kennen.....

Toen heb ik me toch eens laten overhalen en 'k ben naar "Mijnheer Pirroen" gaan kijken. En, zooals alle andere aanwezigen was ik gewonnen voor het tooneel. En moesten al diegenen die zoo wat minachtend tegenover liefhebberstooneel staan, het eens over hun hart krijgen, een onzer vertooningen bij te wonen, dan ware de Vlaamsche Schouwburg steeds te klein. Maar ja, le coeur a ses raisons.... enz.

En toen ik die groep zien spelen heb, dan zei ik bij mezelf: Heerejé, zóó moeilijk is dat toch niet, ik ga ook eens probeeren. En 'k ben bij den regisseur gegaan, en 'k heb gezegd: "Als ge soms een goeie kracht (sic) noodig hebt, bel dan maar eens !....."

./..

En voor 't volgend stuk kwam ik in aanmerking. 'k Zei bij mezelf : "eens goed het stuk lezen, een paar herhalingen, en klaar is Kees."

Een herhaling was voldoende om mij tot de werkelijkheid terug te brengen. Wat hebben ze mij doen zweeten, zôô'n druppels zie !

Maar daar vertel ik een volgende maal wat meer over, want 'k moet naar de herhaling van " 'n Zomerzothed".

A propos, we spelen dit stuk in de Vlaamsche Schouwburg op 6 April aanstaande. Komt U kijken, beste lezer, of moet U dien dag juist....(zie hierboven).

't Schachtje.

Kanttekeningen bij een volgende opvoering door
"De Bijenkorf".

Er is heel wat weg afgelegd sedert Februari 1943, toen "De Bijenkorf" op het podium debuteerde met "Kinderen van ons Volk", van den Noordnederlandschen schrijver Antoon Coolen. In "Kinderen van ons Volk" lag vooral de nadruk op het gesproken woord; het ruimde niet de plaats in voor beweging en vlotten dialoog, die wij bij tooneel verwachten. Dat belette niet dat het een stuk was vol diepe menscheijkheid en rake typeering der boerenkoppigheid en in hooge mate de menscheijke passie en deemoed peilde. Wie COOLEN heeft gelezen weet dat hij de menscheijke ziel door en door kent.

Maar voor eigenlijk tooneel was er te weinig spel. De oorlogsomstandigheden hebben ons belet de opvoeringen van "De Stroom" (Max Halbe), "De Notabelen van Kraaiennest" (A. van Kotzebue-Janssens) en "Mijnheer Pirroen" (Felix Timmermans) bij te wonen. De opvoering van "Pietje de Landlooper" bracht reeds heel wat verruiming. Het zette nog wel eenigszins de traditie voort van "Kinderen van ons Volk", maar van den anderen kant muntte het uit door een krachtigen dialoog die zijn uitwerking niet miste en gelegenheid bood voor de spontane handeling op het tooneel en een goede mimiek. Alles samen: een spel, een actie.

Het is misschien gewaagd reeds op dit oogenblik over de aanstaande opvoering van "Een Zomerzothed" te willen schrijven. Schrijven over wat nog moet gebeuren brengt altijd dit gevaar mee, dat men geneigd is de zaken te mini-

./...

miseeren ofwel te overschatten. In het eerste geval wordt men voor zwartkijker versleten; in het tweede voor iemand die alles in het blauw ziet en van utopieën leeft. Doch wie "De Bijenkorf" de voorbije jaren aan het werk heeft gezien, wie de spelers langzaam maar zeker heeft zien voortschrijden naar het mooie spel, wie oog heeft gehad voor de moeite die niet werd gespaard, die weet dat hij ook ditmaal niet zal bedrogen worden in zijn verwachtingen.

"Een Zomerzothheid" is een blijspel in drie bedrijven (zeven tafereelen) geschreven door Dom. de Gruyter. Bij een gezellige pic-nic hebben enkele meisjes den mond vol over allerlei begrippen zooals afkomst en stand, die zich nooit verloochenen. Ella Heuveling beweert dat zij den gentleman altijd en overal kan herkennen. Het toeval wil dat een jonker-student hen die malle theorieën hoort doceeren..... en dat de meisjes enkele oogenblikken later voor een naderend onweer hun toevlucht moeten zoeken op Sonnewende, het verblijf van den jonker. Daar hebben zijn vrienden hun tenten opgeslagen. Deze hebben onder-tusschen een prachtigen inval : een der studenten zal voor Jonker Robbert Padt van Heyendaal fungeeren. Op die manier hopen ze de meisjes een andere gedachte te geven over de levensopvattingen.

In de volgende tafereelen komen de spelers nader tot mekaar : er wordt getennist, gedanst, gemusiceerd.... maar vooral gelachen. Zooals in ieder blijspel en zooals bijna bij alle filmen is hier ook een happy end. Ella Heuveling die al haar affecties op den vermeenden Padt van Heyendaal had gesteld wordt het kind van de rekening als men haar ten slotte klaar maakt dat haar verloofde "eerzaam boerezoon is van eenzame boerenmenschen", terwijl Erica Wendeleer die het voor lief wou nemen den chauffeur Engelsche les te geven in ruil voor zijn autoschool den echten jonker krijgt.

Aangezien "Een Zomerzothheid" een blijspel is ligt het voor de hand dat de psychologische motieven der gedragingen niet zoo uitgediept zijn. Zoo wordt alle aandacht vrij gemaakt voor het gebeuren op de planken en kunnen we genieten van een stukje jong en zonnig leven zonder steeds gedwongen te worden naar het diepere waarom te zoeken. Maar in zijn soort is het een echt meesterstukje.

Aan "De Bijenkorf" die het aandurfde dit werk op zijn repertorium te nemen wenschen wij veel geluk met de keuze en bij de opvoering veel succes.

P. de Wolf.

./...

LETTEREN

DE OUDERE EDDA.

Als het ons ten huidigen dage nog mogelijk is te weten wat onze Germaansche voorouders zongen meer dan twintig eeuwen geleden, dan hebben wij dit hoofdzakelijk aan het sprookjesland, Ysland, te danken.

Daar werden in den loop van de 17^e eeuw verschillende handschriften gevonden, in de oud-Noordsche taal en met runeteekens geschreven, die enkele van de meest bekende heldensagen uit het heidensch tijdperk bevatten. Deze dichtwerken, in de XIe eeuw door Soemund, een geleerden priester verzameld, onder den naam van Edda (d.w.z. Oudje) werden door de Noormannen in Ysland gebracht, maar hun oorsprong dient gezocht bij de oudste Germaansche stammen.

Op het vasteland werden ze spoedig door het Kristendom verdreven, maar enkele eeuwen later, toen Ysland zich bekeerde, leverden die heidensche overleveringen geen gevaar meer voor de nieuwe leer, en ze werden er dus niet uitgeroeid zooals elders.

x

x x

Men zou boekdeelen noodig hebben om al de zangen van de Edda te ontleden. Zij bevat, zooals de Bijbel, heldendichten, liefdeverhalen, en ook zeer eigenaardige zedelessen zooals b.v. de volgende :

"Prijst de schoonheid van den dag als hij voorbij is,
de vrouw als ze gestorven is,
de jonge dochter als ze gehuwd is,
het ijs als ge erover gegaan zijt,
het bier als het gedronken is."

De oudste en eigenaardigste zang van de Edda is de "Voluspa", of de "Voorspelling van Wola", waar heel het wereldgebeuren zooals in de Openbaring, in zinnebeeldige tafereelen wordt beschreven. Verschillende geleerden zijn van meening dat eenzelfde traditie, mondelings door de geslachten overgebracht, zich aan de bron bevindt van de godsdienstige schriften van al de volken.

Hierna volgt een korte beschrijving van dit gedicht, dat meer dan 25 eeuwen oud is.

"Hoort mij allen, kinderen van Heimdal,
kinderen der heiligen,
groote en kleine,
Ik ken van vroeg af het oude lied over het menschedom"

./...

zoo luidt het begin.

Wola vertelt de schepping van de wereld, toen te midden van de oorspronkelijke woestenij, de goden zich naar hun tronen begaven, om een bestemming te geven aan zon, maan en sterren.

Want voordien :

"Niet wist de zon
waar haar woning was,
Niet wist de maan
welke kracht zij had,
Niet wisten de sterren
waar ze zouden staan."

De Asen worden geschapen en bouwen hun huizen tot in de wolken. Daarna vindt men de eerste mensen, Ash en Embla, zonder geest of leven. Odin de Alvader geeft hun een ziel, en ze worden levend.

De Asen komen in opstand. Odin werpt zijn zwaard op de aarde. Sedertdien wordt het kwaad op de wereld gebracht.

Het is niet moeilijk een vergelijking te maken met de Bijbelleer. Verander de namen, ... en alles blijft hoofdzakelijk hetzelfde. Merkwaardig is het ook dat alle volken hebben getracht een uitleg te vinden voor het lijden en strijden van den mensch op aarde.

Na zinspelingen op een vroeger bekende maar sedert lang verloren overlevering, -over Balders dood en den wolf Fenrir- komt de aankondiging van een vernieuwing van de wereld, en van hetgeen we zouden noemen het laatste oordeel.

Voor de vijfde maal komt eerst als een verwittiging de volgende strophe :

"Garm huilt op de rots van Gnipa
de ketting breekt,
de wolf loopt weg;
Ver kan ik zien,
veel kan ik zeggen
over de deemstering
noodlottig voor de goden."

De zon verduistert, de aarde zinkt in de golven, de sterren verdwijnen voor de klaarte van 't vuur, en vlam en rook vervullen de lucht.

Maar Wola ziet verder: "Ser hon upp komma".....

./...

"Ze ziet opkomen
uit het water
een nieuwe aarde,
lentegroen,
de wateren vloeien,
de arend vliegt erover,
zoekende naar visch."

De rijke en de arme gaan ten oordeel.

De aarde geeft weer overvloedige oogsten. De goeden zullen, eeuwig gelukkig, in paleizen wonen, schooner dan de zon. De afgrijzelijke draak vlucht door de ruimte, en verdwijnt.

Zoo eindigt dit heerlijk schouwspel, waarvan u maar de voornaamste tafereelen werden voorgelegd.

A.L.

MUZIEK

MAURICE RAVEL
een Fransch Toondichter.

De Fransche vertakking van de hedendaagsche Europeesche muziek onderscheidt zich door gemeten lyrisme van intellectueelen oorsprong, dat uitgaat van het voorbeeld der Fransche clavecinisten der XVIIe en der XVIIIe eeuw en vooral van Rameau. Het Fransche muzikale romantisme, dat zeer "bourgeois" was en zich bijna uitsluitend uitte in het gemakkelijke theater-genre, had maar bitter weinig invloed op de kunst der groote Fransche modernen: Debussy, Ravel, Roussel, enz.

Weliswaar, deden zich bij deze toondichters ook andere invloeden gelden, die enkel een kwalitatieve waarde hadden; zij zijn geen hoofdbestanddeel van de expressieve middelen.

Maurice Ravel is de meest complexe en ook de meest Fransche onder de hedendaagsche Fransche toondichters. Zijn "Tombeau de Couperin", suite van Fransche dansen, is gansch opgevat in den geest der Fransche suites der XVIIIe eeuw. "L'Heure Espagnole" opera-bouffe, tintelt van fijne ironie, die veel gelijkenis heeft met die van Jean de Lafontaine. Les "Histoires naturelles", op prozatekst van den humorist Jules Renard, zijn een opvolging van eigenaardige melodieën, die het rythme van het gesproken woord volgen.

Edoch, het raveliaansch genie heeft tal van facetten; zijn hoofdkenmerken treden meestal te voorschijn niet in hun

./...

simpelen vorm maar wel verrijkt door al de middelen waarover de moderne cultuur en het verstand beschikken. Evenals Lafontaine eigende hij zich als het ware de waarden toe, die in de folklores gevonden worden.

Zoo ontstonden: "Sheherazade", "Rapsodie Espagnole", "Chansons Madécasses", "Mélodies populaires grecques", "Chanson hébraïque", "Tzigane", "Don Quichotte à Dulcinée" (3 liederen), enz.

Ook maakt hij zich op uitstekende wijze alle vroeger bestaande vormen en technieken eigen, als daar zijn: dansvorm: "La Valse", "Valses nobles et sentimentales", "Le Boléro"; klassieke vormen: "Sonate voor viool en piano", "Sonate voor viool en cello", "Sonatine voor piano", "Pianoconcerto" en "Pianoconcerto voor de linkerhand", "Trio", "Quatuor", enz.

Doch wat aan zijn werken continuïteit en gave esthetische waarde verleent, is de aanwezigheid eener hogere intelligentie, welke Ravel toegelaten heeft de melodische, harmonische en rythmische concepties te hernieuwen, die vóór hem opgeld deden, en een kunst voort te brengen, die uiterst gecondenseerd is en waarin niets onverantwoord is gebleven. Zijn "oeuvre" heeft in de hedendaagsche muzikale productie met autoriteit een definitieve plaats opgeëischt, niet zoozeer door haar oorspronkelijk karakter -dat niettemin belangrijk is- dan wel door het staag aanwezige intellect. Wat meer is, Ravel heeft zijn muzikale gedachten in een zuiveren vorm ingekleed. Hij wist zich vrij te bewegen binnen de grenzen der strenge tucht, die hij zich oplegde: vandaar de voortbrenging eener muzikale stof zonder gebreken, die den tijd kan trotseeren.

Aldus moest hij zich enkel éénmaal uitspreken in elkeen der vormen die te zijner beschikking stonden: elke verwezenlijking bereikte de perfectie.

Zijn harmonie, die uiterst gecompliceerd is, bestaat uit een infiniteit van staag terugkomende muzikale zinnen die zich in hernieuwde accoorden oplossen.

Zijn rythme, op klassieken grondslag gebouwd, is verrijkt door al de nieuwe mogelijkheden die de lyriek der hedendaagsche folklores biedt. (o.m. de jazz-muziek).

Zijn melodische lijnen, waarin de aanpassing van Baskische modes onvoorziene variaties tot stand bracht, zijn merkwaardig wegens hun expressiviteit en hun eenheid.

Zijn rijke orchestratie laat het tot dan toe gebruikelijke principe van het boven elkander plaatsen der instrumenten volgens de hoogte van het geluid varen om al dadelijk met brio

./...

het principe aan te wenden van de keuze der instrumenten om hun verschillende timbres en om de mogelijke variaties en vermengingen dier timbres.

Daardoor wordt een nog ongehoorde klankenchemie geboren waarin al de mogelijkheden van een techniek tot ont-plooiing komen en tothun uiterste conclusiën werden geëxploiteerd. Men beluistert o.m. "Daphnis et Chloé" of "Boléro".

En als ingezien wordt dat Ravel daarbij steeds de basen der concrete expressie, der biologische ontboezemingen bleef bewandelen, dan begrijpt men dat zijn kunst nimmer in abstractie verwaterde.

ST.

TEEKEN- EN SCHILDERKUNST

KRONIEK.

Eerste nummers van tijdschriften bieden meestal veel gelijkenis met de presentatie der artisten op het verhoog van een kermiscircus. Mocht U soms denken dat wij overdrijven, lees dan a.u.b. wat volgt :

Samen met den Kunstkring, werd de Sectie "Teeken- en Schilderkunst" in 1942 opgericht. De sectie mocht zich onmiddellijk verheugen in een propaganda-tentoonstelling, waaraan nu nog met genoegen (volgens sommigen : met vermaak) gedacht wordt.

Niettegenstaande het succes (lachsucces, zeggen kwade tongen) van deze eerste expositie en ondanks den nijpenden nood in dit derde oorlogsjaar, werd er niet overgegaan tot een openbare veiling van de borstels en kleuren der schilders, maar de sectie richtte in allerijl een leergang in, door bevoegde kunstschilders gegeven.

Het resultaat liet dan ook niet lang op zich wachten en op de drie volgende tentoonstellingen viel ons een vleierende en altijd warmere belangstelling te beurt, zoowel van de Directie der A.S.L.K. als van het personeel.

Dit neemt niet weg dat de bijzonderste taak van de sectie voorlopig nog blijft, de technische vorming van haar leden.

Wat trouwens al onze schilders te danken hebben aan den Kunstkring is -buiten de hulp die hun verleend werd bij het organiseeren van lessen- vooral het besef van niet

./...

alléén te staan, besef zonder hetwelk verscheidene leden reeds lang het schilderen zouden opgegeven hebben.

Dezen eersten keer was onze rubriek in substantie een lofzang van onszelf. Ge moet nu niet denken dat dit zoo zal voortgaan bij het verschijnen van de volgende nummers van "Op den Uitkijk". Neen, er zullen soms ook onderwerpen behandeld worden die meer rechtstreeks in verband staan met het schilderen als Kunst. Lofzangen zullen in 't vervolg maar zelden voorkomen.

Gustave Beck.

BOEKBESPREKING.

Een tiental jaren geleden, vestigde een tot dan toe onbekende schrijver uit den Westhoek, Gaston Duribreux, de aandacht van het literaire Vlaanderen op zich, met een beloftevol boek "Bruun".

Bij lange tusschenpoozen verscheen volgend werk : "Derina" en "De Roeschaard" zijn daarvan best bekend.

Het tempo van het verschijnen scheen er op te wijzen dat Duribreux niet jachtig naar vermaardheid dong, maar rustig zijn talent liet rijpen en zijn stof bezinken, vooraleer hij zijn beslissenden worp zou wagen. Inmiddels ging de curve van zijn werk vast in stijgende lijn.

Thans brengt de Uitgeverij "De Kinkhoren" een royaal boek van Gaston Duribreux op de markt : "DE BRON OP DEN BERG". Duribreux kan daarmee gerust zijn plaats gaan innemen in de rei van onze beste Nederlandsche prozaïsten.

Het boek hier ontleden is in dit korte plaatsbestek onmogelijk. Het weze U echter gezegd dat een boek van dit gehalte niet elk jaar in deze lage-landen-bij-de-zee het licht ziet. Het is een boek voor hen die houden van degelijken, gezonden, kloeken kost. Het treft door zijn soberheid van taal, zijn forschen bouw, zijn rijke en verheven inhoud.

Degenen onder U, die gesteld zijn op bezinning, die graag peilen naar de diepere roerselen en geheimen van hart en ziel; degenen die zich nog kunnen buigen met liefde, begrip en meewarigheid over het wondere schepsel, over het eeuwig-levende raadsel, den mensch, zij lezen zonder verwijl dit aan levenservaring rijke en krachtige boek.

Er zij op gewezen dat het in de Bibliotheek der Instelling voorradig is en dat Bibliofielen het zich kunnen aanschaffen tegen 100 fr. genaaid en 125 fr. gebonden. Het is bovendien fraai verlucht door A. Setola. (Formaat 23 x 16) 317 blz.

Gustaaf Vande Perre.

WAARHEEN MET ONS LIEFHEBBERSTOONEEL ?

Onder onze Vlaamsche collega's zijn er een beduidend getal die sinds ettelijke jaren warme tooneelvrienden zijn, actief aan tooneel doen, ja zelf in hun gewest de spil zijn van een lokale liefhebbersgroep.

Waarschijnlijk hebben ze zich reeds herhaaldelijk de vraag gesteld : Waarheen thans met ons liefhebberstooneel ?

In strijd met wat gebeurd is na den eersten wereldoorlog 1914-18, toen dadelijk na de bevrijding de jeugd aangegrepen werd door een ware tooneelfurie, wordt er thans maar langs hier en daar een schuchtere poging gedaan. Zijn we dan "uitgespeeld" ? Of komt het omdat den harten strijd om het bestaan ons nog immer zoo bitsig aanklamt ? Of heeft bioscoop, sport en spel het tooneel dan toch verwezen naar de musea voor kunsthistorie? Ik geloof het allemaal niet.

Voorzeker, de jeugd treedt uit dezen oorlog veel sceptischer, moedelooser en dieper ontgoocheld naar voor als dat in 1918 het geval was en ze zal zich zelve een ferme dosis wilskracht moeten opleggen, wil ze niet in jammerlijke fut- en doelloosheid totaal ten onder gaan.

Zoover mag het echter nooit komen. Op ons rust den plicht het te verhinderen !

In ons jeugdbestaan heeft het tooneel een zeer voorname rol vervuld. Met fierheid en genot vertellen wij soms nog van de menigvuldige, onvergetelijke tooneelspektakels die ons ven geestdrift deden laaien ! Die tijd.... is lang voorbij ! Keert hij ooit weder ? Laat het ons hopen !

Wij hebben veel tooneel gezien, gespeeld en ja, ons ook vergrepen aan gekke experimenten ! Ook dat is nu voorbij... Gelukkig maar....

Komt, laat ons nu in allen eenvoud beginnen met jonge menschen van goeden wil rondom ons te scharen. Zetten wij de hoovaardige ambities die wij misschien gekoesterd hebben, als zouden zij op het rijk der planken Gullivers geweest zijn (wij waren Lilleputters) voorgoed uit onze hoofden. Laat onze keuze dan vallen op knappe ja, maar niet te zware stukken, liefst van eigen bodem. En dan met toewijding, pretentieloos vooruit ! Dan keert de jeugd voorwaar naar het tooneel terug, omdat ze ons begrijpen, genieten en waardeeren kan en zal; omdat wij ons, met niet verder te willen springen dan onze stok lang is, niet langer aan haar scherp spotlust zullen overleveren !

De Jeugd stelt niets zoozeer op prijs, als eenvoud, klaarheid en waarachtigheid.

Daar moeten wij met ons liefhebberstooneel terug naartoe !

Gustaaf Vande Perre.